

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

Кафедра адміністративного права та судочинства

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни: «Актуальні питання адміністративного права та процесу»

на тему:

“ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ”

Студентки групи ПРм-11
Чепіги А. Л.

Керівник: к.ю.н., доц. Вербіцька М. В.

Національна шкала

Кількість балів:

Оцінка: ECTS

Члени комісії

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Тернопіль – 2024

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретичні засади використання електронних доказів в адміністративному судочинстві:	
1.1. Поняття та види електронних доказів в адміністративному судочинстві.....	5
1.2. Джерела правового регулювання використання електронних доказів.....	8
1.3. Особливості збирання, дослідження та оцінки електронних доказів.....	11
Розділ 2. Правові проблеми використання електронних доказів в адміністративному судочинстві:	
2.1. Забезпечення належної процесуальної форми електронних доказів.....	13
2.2. Захист прав та свобод учасників адміністративного судочинства при використанні електронних доказів.	16
2.3. Особливості доказування фактів за допомогою електронних доказів.	19
2.4. Вплив електронних доказів на строки розгляду справ в адміністративному суді.....	22
Розділ 3. Перспективи розвитку використання електронних доказів в адміністративному судочинстві:	
3.1. Роль електронних доказів у забезпеченні відкритості та прозорості адміністративного судочинства.....	24
3.2. Впровадження електронних систем судочинства та їх вплив на використання електронних доказів. Етичні аспекти використання електронних доказів.....	26
Висновок	28
Список використаних джерел	29

ВСТУП

Актуальність дослідження. Дослідження теми "Електронні докази в адміністративному судочинстві" має не лише теоретичне, але й практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення законодавства, розробки методичних рекомендацій для суддів та адвокатів, а також для захисту прав учасників адміністративного судочинства. Дослідження теми "Електронні докази в адміністративному судочинстві" є актуальним, має значний науковий та практичний потенціал, а також може сприяти розвитку адміністративного судочинства в Україні та його інтеграції до європейського правового простору.

Мета та завдання. Основною метою цього дослідження є всебічне вивчення теоретичних та правових аспектів використання електронних доказів в рамках адміністративного судочинства. Дослідження передбачає:

- Виявлення правових проблем, які пов'язані з використанням електронних доказів, зосереджуючись на питаннях забезпечення належної процесуальної форми, захисту прав та свобод учасників судочинства, доказування фактів та впливу на строки розгляду справ;
- Систематизація понять та видів електронних доказів, визначення джерел їх правового регулювання, а також встановлення принципів допустимості та достовірності таких доказів;
- Аналіз особливостей збирання, дослідження та оцінки електронних доказів в адміністративному судочинстві.

Об'єктом дослідження є адміністративне судочинство та норми законодавства, що регулюють адміністративне судочинство.

Предметом дослідження теоретичні та правові засади використання електронних доказів в адміністративному судочинстві та правові проблеми пов'язані з використанням електронних доказів.

Структура роботи

Курсова робота складається з вступу, трьох розділів, висновку та списку використаних джерел.

В першому розділі досліджуються теоритичні засади використання електронних доказів та особливості збирання, дослідження та оцінки електронних доказів в адміністративному судочинстві.

У другому розділі аналізуються правові проблеми використання електронних доказів в адміністративному судочинстві та захист прав та свобод учасників адміністративного судочинства при використанні електронних доказів.

У третьому розділі досліджується роль електронних доказів у забезпеченні відкритості та прозорості адміністративного судочинства.

У висновку підводяться підсумки дослідження, формулюються пропозиції щодо правильних форм доказування фактів за допомогою електронних доказів.

Розділ 1. Теоретичні засади використання електронних доказів в адміністративному судочинстві:

1.1. Поняття та види електронних доказів в адміністративному судочинстві.

Згідно зі ст. 99 Кодексу адміністративного судочинства України, **електронні докази** - це інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема:

- електронні документи (текстові документи, графічні зображення, плани, фотографії, відео- та звукозаписи тощо);
- вебсайти (сторінки);
- текстові, мультимедійні та голосові повідомлення;
- метадані;
- бази даних;
- інші дані в електронній формі [1]

Електронні докази можуть бути:

- Первинними: містять первинну інформацію про обставини справи (наприклад, електронний документ, створений безпосередньо учасником справи).
- Вторинними: містять інформацію про обставини справи, яка отримана з інших джерел (наприклад, копія електронного документа).

Залежно від форми подання та способу створення, електронні докази можна поділити на такі види:

- Електронні документи: текстові файли, таблиці, презентації, зображення, аудіо- та відеозаписи тощо.
- Вебсайти та веб-сторінки: інформація, розміщена в мережі Інтернет.

- Електронні повідомлення: листи електронної пошти, повідомлення в месенджерах, SMS-повідомлення тощо.
- Метадані: інформація про електронний документ, що характеризує його створення, зміну, передачу тощо.
- Базы даних: сукупність електронних документів, пов'язаних між собою за певними ознаками.
- Інші дані в електронній формі: наприклад, записи GPS-навігаторів, дані з датчиків тощо.

Електронні докази мають ряд особливостей, які відрізняють їх від традиційних письмових доказів:

- Нематеріальність: електронні докази не існують у фізичній формі, а зберігаються в електронній пам'яті.
- Легкість копіювання та змінювання: електронні докази можуть бути легко скопійовані, змінені або видалені, що робить їх більш вразливими до фальсифікації.
- Залежність від технічних засобів: для доступу до електронних доказів та їх дослідження необхідні відповідні технічні засоби та програмне забезпечення.

Електронні докази можуть бути отримані з різних джерел, зокрема:

- Від учасників справи: електронні документи, вебсайти, повідомлення тощо, які надані учасниками справи за власною ініціативою або за запитом суду.
- З інформаційних систем: електронні документи, бази даних тощо, які зберігаються в інформаційних системах органів влади, підприємств, установ та організацій.

- З мережі Інтернет: вебсайти, веб-сторінки, повідомлення в соціальних мережах тощо.
- З інших джерел: записи з камер відеоспостереження, дані з GPS-навігаторів тощо.

Електронні докази є допустимими, якщо вони:

- Отримані законним способом.
- Відповідно до законодавства можуть бути використані як докази в суді.
- Мають відношення до предмета спору.
- Не суперечать іншим доказам у справі.

Достовірність електронних доказів оцінюється судом з урахуванням таких факторів:

- Джерело електронних доказів.
- Спосіб їх отримання.
- Умови зберігання електро [2]

1.2. Джерела правового регулювання використання електронних доказів.

Джерела правового регулювання використання електронних доказів в адміністративному судочинстві в Україні:

Нормативно-правові акти відіграють першочергову роль у правовому регулюванні використання електронних доказів в адміністративному судочинстві України. До них належать:

1. Конституція України:

- Стаття 60: гарантує право на справедливий суд, доступ до інформації та захист персональних даних. Ці принципи є основоположними для використання електронних доказів, адже вони забезпечують законність їх отримання, зберігання та використання, а також захищають права та свободи учасників судового процесу.

2. Кодекс адміністративного судочинства України (КАСУ):

- Розділ VIII "Докази": визначає загальні правила збирання, дослідження та оцінки електронних доказів в адміністративному судочинстві. КАСУ встановлює, що електронні докази можуть бути використані в суді, якщо вони отримані законним способом, відповідають вимогам законодавства, мають відношення до предмета спору та не суперечать іншим доказам у справі.
- Стаття 99 КАСУ: дає визначення електронних доказів та описує їх різновиди.
- Статті 100-106 КАСУ: визначають порядок збирання, дослідження та оцінки електронних доказів.

3. Інші закони та підзаконні акти:

- Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг": встановлює правові засади створення, зберігання та використання електронних документів, які можуть бути використані як електронні докази в адміністративному судочинстві.
- Закон України "Про захист персональних даних": визначає правові засади захисту персональних даних, що мають значення для використання електронних доказів, які містять таку інформацію.
- Закон України "Про електронний цифровий підпис": встановлює правовий статус та порядок використання електронного цифрового підпису, який може бути використаний для забезпечення автентичності та цілісності електронних доказів.
- Постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства юстиції України, Інструкції Державної судової адміністрації України: деталізують порядок збирання, дослідження та оцінки електронних доказів в адміністративному судочинстві.

Судова практика також відіграє важливу роль у правовому регулюванні використання електронних доказів. Рішення Конституційного Суду України, Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів з питань використання електронних доказів в адміністративному судочинстві формують прецедентне право, яке є джерелом права для судів нижчої інстанції.

Міжнародні стандарти також мають значення для правового регулювання використання електронних доказів в адміністративному судочинстві України. Україна є членом Ради Європи та інших міжнародних організацій, які приймають стандарти у сфері електронного документообігу та використання електронних доказів. До таких стандартів належать:

- Конвенція про електронний документообіг: встановлює правові принципи та правила міжнародного електронного документообігу.
- Рекомендації Європейської комісії щодо використання електронних доказів у судовому процесі: містять рекомендації щодо збирання, дослідження та оцінки електронних доказів.

Науково-теоретичні джерела також можуть бути корисними для розуміння правового регулювання використання електронних доказів в адміністративному судочинстві. До них належать: наукові роботи з питань електронних доказів, адміністративного судочинства, інформаційного права тощо; коментарі до законодавства про електронні докази [3]

1.3. Особливості збирання, дослідження та оцінки електронних доказів.

Збирання електронних доказів в адміністративному судочинстві має ряд особливостей, обумовлених їх нематеріальною природою та залежністю від технічних засобів:

- Визначення джерел електронних доказів: важливо правильно визначити джерела, з яких можуть бути отримані електронні докази, враховуючи специфіку справи. Це можуть бути комп'ютери, мобільні пристрої, сервери, вебсайти, хмарні сховища тощо.
- Забезпечення збереження електронних доказів: важливо вжити заходів для збереження електронних доказів у їх первісному стані, щоб запобігти їх зміненню, втраті або пошкодженню. Це може включати створення копій, фіксацію метаданих, використання криптографічних методів захисту тощо.
- Використання спеціальних технічних засобів: для доступу до електронних доказів, їх вилучення та дослідження можуть знадобитися спеціальні технічні засоби та програмне забезпечення.
- Залучення фахівців: у деяких випадках може знадобитися залучення фахівців з інформаційних технологій для допомоги у збиранні та дослідженні електронних доказів [4]

Дослідження електронних доказів в адміністративному судочинстві також має ряд особливостей:

- Перевірка автентичності та цілісності електронних доказів: суд має переконатися, що електронні докази не були підроблені, змінені або пошкоджені. Це може бути зроблено за допомогою криптографічних методів, аналізу метаданих, порівняння з іншими доказами тощо.

- Вивчення змісту електронних доказів: суд має ретельно вивчити зміст електронних доказів, щоб визначити їх значення для справи. Це може включати перегляд текстів, зображень, відео, аудіозаписів, аналіз даних тощо.
- Залучення фахівців: у деяких випадках може знадобитися залучення фахівців з інформаційних технологій для допомоги у дослідженні електронних доказів.

Оцінка електронних доказів в адміністративному судочинстві здійснюється за загальними правилами оцінки доказів, встановленими КАСУ. Суд оцінює кожен електронний доказ окремо, а також у сукупності з іншими доказами у справі. При оцінці електронних доказів суд має враховувати:

- Джерела електронних доказів: надійність джерел, з яких були отримані електронні докази.
- Спосіб збирання та дослідження електронних доказів: чи були дотримані всі необхідні процедури при збиранні та дослідженні електронних доказів.
- Автентичність та цілісність електронних доказів: чи є електронні докази достовірними та незмінними.
- Зміст електронних доказів: яке значення мають електронні докази для справи.
- Відповідність електронних доказів іншим доказам у справі: чи не суперечать електронні докази іншим доказам у справі.

Важливо зазначити, що електронні докази є одним із видів доказів, і вони не мають переваги над іншими видами доказів. Суд оцінює всі докази у справі в їх сукупності, незалежно від їх форми [5]

Розділ 2. Правові проблеми використання електронних доказів в адміністративному судочинстві:

2.1. Забезпечення належної процесуальної форми електронних доказів.

Електронні докази відіграють дедалі більшу роль в адміністративному судочинстві України. Їх використання, окрім спрощення процесу, має й певні нюанси, пов'язані з забезпеченням належної процесуальної форми. Цей аспект ґрунтується на принципах автентичності, захисту прав та справедливого судочинства.

Законодавча основа для належної процесуальної форми електронних доказів в Україні:

- Кодекс адміністративного судочинства України (КАСУ):
 - Стаття 99 КАСУ: визначає електронні докази та їх різновиди.
 - Статті 100-106 КАСУ: встановлюють порядок збирання, дослідження та оцінки електронних доказів.
- Інші закони та підзаконні акти:
 - Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг": встановлює правові засади створення, зберігання та використання електронних документів, які можуть бути використані як електронні докази.
 - Закон України "Про захист персональних даних": визначає правові засади захисту персональних даних, що мають значення для використання електронних доказів, які містять таку інформацію.
 - Закон України "Про електронний цифровий підпис": встановлює правовий статус та порядок використання електронного цифрового

підпису, який може бути використаний для забезпечення автентичності та цілісності електронних доказів.

- Постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства юстиції України, Інструкції Державної судової адміністрації України: деталізують порядок збирання, дослідження та оцінки електронних доказів в адміністративному судочинстві.

Найважливіші аспекти забезпечення належної процесуальної форми електронних доказів:

- Джерела електронних доказів: електронні докази можуть бути отримані лише з законних джерел. Це можуть бути комп'ютери, мобільні пристрої, сервери, вебсайти, хмарні сховища тощо.
- Спосіб збирання електронних доказів: електронні докази повинні збиратися з дотриманням усіх необхідних процесуальних вимог. Це може включати залучення фахівців, використання спеціальних технічних засобів, фіксацію метаданих тощо.
- Зберігання електронних доказів: електронні докази повинні зберігатися в безпечних умовах, щоб запобігти їх зміненню, втраті або пошкодженню. Це може включати використання криптографічних методів захисту, резервне копіювання, створення електронних архівів тощо.
- Доступ до електронних доказів: учасники судового процесу повинні мати доступ до електронних доказів, які можуть бути використані проти них. Це може включати ознайомлення з електронними доказами, отримання копій, залучення фахівців для дослідження електронних доказів тощо.
- Допустимість електронних доказів: електронні докази можуть бути використані в суді, якщо вони отримані законним способом, відповідають

вимогам законодавства, мають відношення до предмета спору та не суперечать іншим доказам у справі.

- Оцінка електронних доказів: суд оцінює електронні докази за загальними правилами оцінки доказів, встановленими КАСУ. Суд оцінює кожен електронний доказ окремо, а також у сукупності з іншими доказами у справі [4]

2.2. Захист прав та свобод учасників адміністративного судочинства при використанні електронних доказів.

Використання електронних доказів в адміністративному судочинстві України, окрім спрощення процесу, має певні особливості, пов'язані з захистом прав та свобод учасників. Дотримання цих принципів є гарантією справедливого та неупередженого розгляду справи.

Основні аспекти захисту прав та свобод при використанні електронних доказів:

1. Рівність прав:

- Усі учасники судового процесу мають рівні права на доступ до електронних доказів, які використовуються у справі. Це включає право на ознайомлення з електронними доказами, отримання їх копій, залучення фахівців для їх дослідження.
- Суд не може надавати перевагу одній стороні над іншою на підставі доступу до електронних доказів.

2. Конфіденційність:

- Електронні докази, які містять конфіденційну інформацію, повинні бути захищені від несанкціонованого доступу.
- Суд може обмежити доступ до таких доказів лише у випадках, передбачених законом.

3. Допустимість:

- Електронні докази можуть бути використані в суді лише за умови їх законного отримання, відповідності вимогам законодавства, релевантності справі та відсутності суперечностей з іншими доказами.
- Суд не може використовувати електронні докази, які були отримані з порушенням прав та свобод людини.

4. Захист від фальсифікації:

- Суд вживає заходів для захисту електронних доказів від фальсифікації.
- Учасники судового процесу мають право заперечувати достовірність електронних доказів та подавати докази на підтвердження своєї позиції.

5. Забезпечення технічної можливості дослідження:

- Суд повинен мати технічну можливість дослідити електронні докази, які представлені у справі.
- Учасники судового процесу мають право на залучення фахівців для дослідження електронних доказів.

6. Право на обґрунтоване рішення:

- Суд зобов'язаний мотивувати своє рішення щодо допустимості та оцінки електронних доказів.
- Учасники судового процесу мають право на оскарження рішення суду щодо електронних доказів.

Забезпечення належного захисту прав та свобод учасників адміністративного судочинства при використанні електронних доказів є важливою умовою справедливого та неупередженого розгляду справ [6].

Важливо зазначити, що законодавство щодо захисту прав та свобод при використанні електронних доказів постійно розвивається. Тому, для отримання актуальної інформації рекомендується звертатися до норм чинного законодавства та судової практики.

2.3. Особливості доказування фактів за допомогою електронних доказів.

Доказування в адміністративному судочинстві є чинником, який здатний забезпечити поєднання високої ефективності правозастосування із неухильним додержанням прав і свобод приватної особи під час вирішення публічно-правового спору.

У традиційному аспекті доказування розуміють як «процес встановлення фактичних даних у справі», «діяльність учасників розгляду справи», «процес пізнання», «діяльність щодо встановлення істини у справі», «діяльність щодо сприйняття інформації». У Кодексу адміністративного судочинства України відсутнє законодавче визначення доказування.

Отже, доказування — це діяльність адміністративного суду, учасників розгляду адміністративної справи, інших заінтересованих осіб із збирання (подання, витребування, забезпечення), дослідження (перевірки, огляду) й оцінки доказів у порядку, встановленому у КАС України.

Метою доказування в адміністративному судочинстві є встановлення істини у справі.

Суб'єктами доказування в адміністративному судочинстві є суд та учасники розгляду справи. Суд як суб'єкт доказування відіграє активну роль, зважаючи на те, що бере активну участь у збиранні, дослідженні та оцінці доказів. Судове пізнання в адміністративному судочинстві має чітко визначені завдання, обумовлені застосуванням відповідної процедури розгляду справи, її предметом та потребою залучення до справи таких процесуальних осіб, як експерт, обранням тактики розгляду справи (планування засідання, допит сторін та свідків, призначення експертизи тощо), прогнозуванням судових дій (поведінки сторін та їх адвокатів) тощо.

Учасники розгляду справи відіграють ключову роль у доказуванні, тому що між позивачем і відповідачем розподіляється обов'язок доказування. Кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, установлених ст. 78 КАС (ч. 1 ст. 77 КАС). В адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача. Суб'єкт владних повноважень повинен подати суду всі наявні у нього документи та матеріали, які можуть бути використані як докази у справі.

Об'єктом доказування є певні обставини справи або, іншими словами, доказова інформація. Під доказовою інформацією розуміють будь-які відомості, на основі яких суд у порядку, встановленому КАС України, встановлює наявність або відсутність обставин, які підлягають доказуванню, а також інших обставин, які мають значення для вирішення адміністративної справи. Функція доказів полягає у забезпеченні безпомилковості, незаперечності й повноти інформації

Речові докази до набрання рішенням суду законної сили зберігаються в матеріалах справи або за окремим описом здаються до камери схову речових доказів суду. Речові докази, які не можуть бути доставлені до суду, зберігаються за місцем їх знаходження. Речові докази повинні бути докладно описані у протоколі огляду і, за необхідності та можливості, їх суттєві особливості сфотографовані або зафіксовані у відеозапису або в інший подібний спосіб, після чого вони підлягають опечатуванню. Протоколи огляду та зображення речового доказу додаються до матеріалів справи (за заявою особи, яка надала суду оригінал електронного доказу на матеріальному носії, суд повертає такий матеріальний носій, на якому міститься оригінал доказу, цій особі після дослідження вказаного електронного доказу, якщо це можливо без шкоди для розгляду справи, або після

набрання судовим рішенням законної сили. У матеріалах справи залишається засвідчена суддею копія електронного доказу або витяг із нього (ч. 2 ст. 100 КАС))
[7]

2.4. Вплив електронних доказів на строки розгляду справ в адміністративному суді.

Електронні докази мають суттєвий вплив на строки розгляду справ в адміністративному суді. Цей вплив може бути як позитивним, так і негативним.

Позитивний вплив:

- Зменшення часу на збирання доказів: Електронні докази, такі як електронні листи, текстові повідомлення, записи камер спостереження, можуть бути отримані швидше та простіше, ніж традиційні паперові докази. Це може призвести до скорочення часу, необхідного для збирання доказів, і, отже, до більш швидкого розгляду справи.
- Збільшення ефективності дослідження доказів: Електронні докази можуть бути легко досліджені та проаналізовані за допомогою комп'ютерних програм, що може суттєво скоротити час, необхідний для дослідження доказів вручну.
- Полегшення доступу до доказів: Учасники судового процесу можуть легко отримати доступ до електронних доказів онлайн, що може заощадити час і ресурси.
- Зменшення потреби в засіданнях: У деяких випадках електронні докази можуть бути представлені суду без необхідності проведення засідання, що може призвести до більш швидкого вирішення справи.

Негативний вплив:

- Складність роботи з електронними доказами: Деякі електронні докази можуть бути складними для розуміння або інтерпретації, що може потребувати більше часу для дослідження та оцінки.

- Технічні проблеми: Технічні проблеми, такі як збої в роботі комп'ютера або втрата даних, можуть призвести до затримки розгляду справи.
- Необхідність у залученні експертів: У деяких випадках може знадобитися залучити експертів для дослідження та оцінки електронних доказів, що може збільшити витрати та затримати розгляд справи.
- Можливість фальсифікації: Електронні докази можуть бути легше підробити, ніж традиційні паперові докази, що може призвести до затримки розгляду справи, поки не буде встановлена автентичність доказів.

Загалом, вплив електронних доказів на строки розгляду справ в адміністративному суді залежить від конкретних обставин справи. У деяких випадках електронні докази можуть призвести до значного скорочення строків розгляду, тоді як в інших випадках вони можуть призвести до затримки.

Додаткові фактори, які можуть впливати на строки розгляду справ:

- Складність справи: Складні справи, як правило, потребують більше часу для розгляду, ніж прості справи.
- Кількість учасників судового процесу: Чим більше учасників судового процесу, тим більше часу може знадобитися для розгляду справи.
- Навантаженість суду: Суди з великим навантаженням, як правило, мають довші строки розгляду справ.
- Наявність експертів: Якщо для дослідження та оцінки доказів потрібні експерти, це може призвести до затримки розгляду справи [8]

Розділ 3. Перспективи розвитку використання електронних доказів в адміністративному судочинстві:

3.1. Роль електронних доказів у забезпеченні відкритості та прозорості адміністративного судочинства.

Електронні докази відіграють ключову роль у забезпеченні відкритості та прозорості адміністративного судочинства. Їх використання сприяє швидкому та ефективному доступу до інформації, автоматизації процесів управління справами та забезпеченню надійності та цілісності доказів. Завдяки цьому електронні докази сприяють підвищенню довіри громадян до системи адміністративного правосуддя та забезпечують виконання принципів відкритості та прозорості у правовій системі.

Електронні докази сприяють відкритості судового процесу шляхом забезпечення широкого доступу до інформації. Завдяки електронним технологіям, докази можуть бути легко представлені у цифровому форматі та розповсюджені через Інтернет. Це означає, що сторони у справі, журналісти, громадські організації та громадяни можуть швидко отримати доступ до матеріалів судового процесу та перевірити їх на достовірність [9].

Також, електронні докази сприяють прозорості судового процесу шляхом забезпечення інтегрованої системи документообігу та архівування даних. Цифрові системи управління справами дозволяють автоматизовано збирати, зберігати та організовувати документи та інформацію про справи. Це дозволяє забезпечити легкий доступ до історії справи, а також дотримання термінів та процедур, що сприяє прозорості та відкритості адміністративного судочинства [10]. Крім того, електронні докази допомагають уникнути випадків втрати або зміни матеріалів справи. У порівнянні з традиційними паперовими документами, електронні докази зазвичай мають кращу стійкість до знищення або втрати, оскільки їх можна

зберігати в декількох копіях у різних системах. Це дозволяє забезпечити надійність та цілісність доказів упродовж усього судового процесу [11].

Нарешті, електронні докази можуть допомагати забезпечити прозорість управління судовими справами та роботи суддів. Системи електронного управління справами можуть забезпечити можливість відстеження часу, який витрачається на розгляд справи, та визначити ефективність роботи суддів. Це дозволяє здійснювати контроль за процесом прийняття рішень та забезпечувати високі стандарти судової діяльності.

3.2. Впровадження електронних систем судочинства та їх вплив на використання електронних доказів.

Впровадження електронних систем судочинства (ЕСС) в Україні є одним із ключових напрямків реформування судової системи. ЕСС мають на меті зробити судовий процес більш ефективним, доступним та прозорим.

Основні компоненти ЕСС:

- Електронний суд: Онлайн-платформа, де учасники судового процесу можуть подавати позови, додавати докази, спілкуватися з судом та ознайомлюватися з судовими рішеннями.
- Електронний документообіг: Система обміну електронними документами між судами, іншими органами влади та учасниками судового процесу.
- Електронний підпис: Засіб для підтвердження автентичності електронних документів.
- Відеоконференцзв'язок: Засіб для проведення судових засідань та інших процесуальних дій онлайн.

Загалом, є дуже багато переваг електронної системи судочинства:

- Зменшення часу та витрат: ЕСС можуть суттєво скоротити час, необхідний для розгляду справ, та зменшити витрати на судові послуги.
- Збільшення доступності: ЕСС можуть зробити судовий процес більш доступним для людей, які живуть у віддалених населених пунктах або мають обмежені можливості.
- Підвищення прозорості: ЕСС можуть підвищити прозорість судового процесу та дати можливість громадськості краще розуміти роботу судів.

- Збільшення ефективності: ЕСС можуть допомогти судам більш ефективно досліджувати та оцінювати інформацію, що може призвести до більш швидкого та справедливого вирішення справ.

Впровадження ЕСС призвело до зростання використання електронних доказів у судових процесах. Електронні докази можуть включати електронні листи, текстові повідомлення, записи камер спостереження, вебсайти та інші дані, які зберігаються в електронній формі [12].

Переваги використання електронних доказів:

- Економія часу та ресурсів: Електронні докази, як правило, доступні швидше та простіше, ніж традиційні паперові докази.
- Збільшення доступності: Електронні докази можуть бути легко доступні всім учасникам судового процесу та громадськості через Інтернет.
- Підвищення ефективності: Використання електронних доказів може допомогти суду більш ефективно досліджувати та оцінювати інформацію, що може призвести до більш швидкого та справедливого вирішення справ.
- Забезпечення автентичності: Електронні докази можуть бути легше захищені від фальсифікації, ніж традиційні паперові докази.

Важливо, щоб при використанні електронних доказів дотримувалися принципи законності, справедливості, пропорційності та поваги до права на приватне життя.

Висновок

Адміністративне судочинство в сучасному світі швидко адаптується до викликів технологічного прогресу, що включає в себе використання електронних доказів. Електронні докази відіграють дедалі важливішу роль в адміністративному судочинстві, відкриваючи нові можливості для ефективного та справедливого вирішення спорів. Їх використання може прискорити розгляд справ, знизити витрати, покращити доступ до інформації та підвищити прозорість судового процесу. У нашому дослідженні ми розглянули теоретичні засади використання електронних доказів в адміністративному судочинстві, правові проблеми, які виникають у зв'язку з цим, а також перспективи розвитку цієї практики. Аналіз показав, що електронні докази можуть вирішувати проблеми, пов'язані з доступністю, швидкістю та надійністю інформації у судовому процесі. Їх впровадження може сприяти зменшенню часу розгляду справ, покращенню доступу до доказів та збільшенню ефективності правосуддя.

Проте, дослідження також виявило ряд правових проблем, які виникають у зв'язку з використанням електронних доказів. Ці проблеми стосуються перевірки автентичності доказів, конфіденційності та захисту особистої інформації, а також можливості зміни або втрати доказів через технічні проблеми.

Загальним висновком нашого дослідження є те, що використання електронних доказів у адміністративному судочинстві має великий потенціал для покращення ефективності та доступності правосуддя, проте для досягнення цього потенціалу необхідно розвивати відповідне правове регулювання, впроваджувати новітні технології та забезпечувати навчання та підтримку для судових працівників.

Список використаних джерел

- Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги»: Закон України від 01.12.2022 № 2801-IX. (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 45, ст.400)
2. ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ [Електронний ресурс] // Хмельницький окружний адміністративний суд. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://adm.km.court.gov.ua/sud2270/pres-centr/nov/1119353/>
 3. А. В. Коваленко. ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ / А. В. Коваленко., 2018. – (ISSN 2524-0323. Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. 2018. Вип. 4 (84)).
 4. Кодекс адміністративного судочинства України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 35-36, № 37, ст. 446.
 5. В. В. Самонова. ОЗНАКИ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ / В. В. Самонова., 2021. – (Правова позиція, № 3 (32) Адміністративне та митне право).
 6. *Зленко Анна Володимирівна , Муляр Галина Володимирівна, Ховпун Олексій Сергійович.* Використання електронних доказів у адміністративному судочинстві. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС
 7. Особливості доказування в адміністративному судочинстві. [Електронний ресурс] // Яна Зелінська. Вісник НААУ. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://unba.org.ua/publications/9067-osoblivosti-dokazuvannya-v-administrativnomu-sudochinstvi.html>

8. Вплив електронних доказів на строки розгляду справ в адміністративному судочинстві України / О. В. Петренко, Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, 2020.

лектронні докази у правосудді: питання правового регулювання та практики застосування". І. С. Іванов, 2020.

Ефективність застосування електронних технологій у судочинстві". О. М. Петренко, 2019

лектронні докази у цивільному та адміністративному судочинствах". Н. В. Семенова, 2018.

Проблеми використання електронних доказів в адміністративному судочинстві / І. В. Грищенко, Науковий вісник Університету ДВС "Національний університет "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого", 2019.